

Charakteristiky škol, kde je vhodné zřizovat školní poradenské pracoviště s rolí školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga

A.

Doporučení školních psychologů a školních speciálních pedagogů

Při zvažování, zda škole doporučit PO školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga je nezbytné především vyhodnocení podmínek pro vzdělávání ve škole, včetně skladby pedagogického sboru a žáků školy, dále je třeba ve škole ověřit, zda nevyužívá služeb školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga z Rozvojového programu MŠMT pro školní psychology a školní speciální pedagogy (do 31. 12. 2016); nebo zda škola nevyužívá tyto odborníky ze šablon z OP VVV.

Charakteristiky škol, u kterých je možné zvažovat přidělení tohoto PO:

- a) školy s počtem žáků (nad 300), které vzdělávají vyšší počet žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (10%), školy segregované,
- b) důležitým faktorem je lokalita, ve které je škola umístěná a ze které mohou plynout další ukazatele potřebnosti těchto profesí, zejména pak vyšší počet žáků žijících v jiných životních podmínkách (chudoba, nezaměstnanost rodičů, rizikové chování rodičů, dlouhotrvající spory v rodině o výchovu dítěte/žáka, matky samoživitelky atd.), nebo pramenící z jiné kultury (v místech kde jsou zařízení pro uprchlíky a azylanty, početněji zastoupené etnické minority, bilingvní rodiny, cizinci s trvalým pobytem na území ČR atd.),
- c) bude se jednat o školy, které mají žáky **ve vyšších stupních podpůrných opatření** (3. stupeň PO u LMP, ADHD atd.), 4. a 5. stupeň podpůrných opatření,
- d) školní speciální pedagogové se mohou podílet na zajišťování předmětu speciálně pedagogické péče, na intervencích pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání, na reedukační péči,
- e) školní psychologové mohou pomáhat s podporou žáků s poruchami učení a chování, s podporou žáků s duševními onemocněními, s podporou nadaných a mimořádně nadaných žáků, s podporou komunikace s rodiči žáků, s podporou při vstupu do školy, s podporou kariérového poradenství, s podporou při práci s rizikovým chováním včetně šikany,
- f) školy, kde je pravděpodobné, že mezi žáky bude více žáků s rizikovým chováním- 10% -30% (střední odborná učiliště, odborná učiliště, základní školy praktické),
- g) školy, které jsou složeny z více subjektů, zejména základní školy, jejichž součástí je mateřská škola a střední škola, internát, tam je třeba věnovat zvýšenou pozornost dynamice vztahů a rizikům spojeným se všemi formami šikany a dalšími formami rizikového chování,
- h) pro školy jejichž součástí jsou školy mateřské, mohou speciální pedagogové i školní psychologové zkvalitnit práci spojenou s přípravou žáků na školní docházku, mohou více podpořit žáky, v jejichž rodinách chybí možnost zprostředkovávání vzdělávání.

Charakteristiky škol, kde je vhodné zřizovat školní poradenské pracoviště s rolí školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga

Je tedy zřejmé, že **kritérium počtu žáků ve škole nemůže být jediným ukazatelem** pro zřízení pozice školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga, případně obou odborníků.

Školy, které mají více jak 300 žáků, by měly mít možnost postupně využívat služby **školních psychologů** nebo **školních speciálních pedagogů, případně obou odborníků**.

Kritériem pro zřízení školního poradenského pracoviště je tedy:

- a) velikost školy,
- b) lokalita, ve které je škola umístěná,
- c) specifika vzdělávaných žáků a z toho vyplývající náročnost pedagogické práce a náročnost práce se skrytým kurikulem škol,
- d) skladba pedagogického sboru.

B.

Rozsah odborných služeb školního psychologa a školního speciálního pedagoga

Předpokládá se, že rozsah činnosti školního psychologa a školního speciálního pedagoga by **neměl klesnout pod 0,5 úvazku**, protože pak by jejich úloha ztratila svoji funkčnost pro činnost školy jako systému a tito pracovníci by plnili roli obdobnou pro služby poskytované PPP nebo SPC, stali by se tak poradenskými pracovníky nikoliv školními poradenskými pracovníky.

Školní psychologové vnášejí do škol některá **specifika poradenské práce**, která jsou úzce spojena se školou. Jedná se především o vytváření **systému včasné identifikace žáků** s výukovými obtížemi a o vytváření strategií podpory pro žáky i učitele, které se mohou významně podílet na prevenci výukových obtíží.

Psychologové a speciální pedagogové se mohou intenzivně věnovat metodické podpoře učitelů a následné péči o žáky (včetně reedukace), kde je obvykle dobrou zpětnou vazbou zkvalitňování vzdělávání a například čtenářských dovedností a matematických schopností žáků. Podpora těchto odborníků má navíc pomoci v hledání nástrojů podpory nejprve v prostředí školy, teprve potom, kdy se ukáže, že péče těchto odborníků výrazně nemění, charakter problémů žáků bude možné uvažovat o podpoře vnějších subjektů, tedy již zmiňovaných poradenských zařízení nebo i odborníků z řad specializované lékařské péče.

S tímto modelem práce počítá i nové vymezení podpůrných opatření jako postupů práce školy v práci se žáky, kteří potřebují upravit průběh vzdělávání tak, aby se lépe vyrovnávali s obtížemi, které vznikají na základě jejich zdravotního stavu nebo jinakosti spojené s životními podmínkami a kulturním zázemím rodiny.

Dále mohou školní psychologové zajišťovat **intervence v krizových situacích**, mezi které můžeme zařadit zejména úrazy, úmrtí blízkých, sebevraždy a vraždy. Cílem je zvyšování schopnosti učitelů pracovat se žáky, kteří se vyrovnávají s takovými situacemi. Je třeba, aby učitelé byli informováni o možných reakcích žáků na krizové situace, zejména v kontextu strachu a obav z budoucnosti, snížení prospěchu a zhoršení chování, spánkových obtíží, sklonnů k výbuchům zlosti, až po výskyt depresí, drogových závislostí, hrubého chování nebo sebevražedných sklonnů.

Školy pak mohou s větší pravděpodobností úspěšně identifikovat rizikové žáky ve skupině, periodicky monitorovat jejich chování a získávat pro ně psychologickou asistenci ve spolupráci se zákonnými zástupci.

Charakteristiky škol, kde je vhodné zřizovat školní poradenské pracoviště s rolí školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga

C.

Rámec financování služeb školních psychologů a školních speciálních pedagogů

Školské poradenské zařízení zvolí podporu těmito odborníky na základě vyhodnocení podmínek pro vzdělávání žáků v konkrétní škole podle parametrů uvedených v části A. a B.

Doporučení tohoto odborníka popíše v doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v části organizace vzdělávání ve škole, současně doplní NFN a rozsah úvazku- ten ve spojitosti s podpurným opatřením nepřesáhne nikdy 0,5 úvazku. Zdůvodní i důvody, které vedly k tomuto doporučení.

Pokud škola disponuje odborníky (psychology a speciálními pedagogy), které hradí z jiných zdrojů (rozvojový program, šablony) je třeba vždy k této skutečnosti přihlédnout, **odborník nemůže být financován duplicitně.**

Možnost získat školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga ze Šablon

- Číslo výzvy: 02_16_022 (číslo je neměnné)
- Druh výzvy: průběžná
- Fond: ESF
- Územní zaměření (místo dopadu i realizace: celá ČR)
- Alokace: 4 500 000 000 Kč

O personální podporu mohou žádat i školy zřízené podle §16 odst. 9 školského zákona z prostředků ESF, od podzimu 2016 budou připraveny projektové podmínky.

Školní speciální pedagog ze šablon – okruh předpokládaných činností

- Splňuje kvalifikaci dle zákona o PP
- Vyhledávání dětí/ nebo žáků se SVP a jejich zařazení do speciálně pedagogické péče
- Diagnostické a intervenční činnosti
- Vytváření a zlepšování podmínek a začleňování žáků se SVP do hlavního vzdělávacího proudu
- Příprava IVP pro žáky se SVP a spolupráce na ŠVP
- Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a dalšími institucemi

Školní psycholog- okruh předpokládaných činností

- Splňuje kvalifikaci dle zákona o PP
- Pozoruje prostředí ve třídě a chování žáků
- Diagnostika problémů žáků

Charakteristiky škol, kde je vhodné zřizovat školní poradenské pracoviště s rolí školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga

- Konzultace s žáky, učiteli i rodiči žáků
- Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními i se zdravotnickými zařízeními

Škola může získat tyto odborníky s uvedeným omezením a dále nelze zatím čerpat tuto šablonu pro střední školy. Rozsah úvazku je 0,5 minimálně, pokud si škola vezme tuto šablonu 2x, může mít odborníka na 1,0 úvazku na dobu 2 let.

Možnost čerpat finanční prostředky na školní psychology a školní speciální pedagogy- z rozvojového programu MŠMT, který bude pokračovat do konce roku 2016 beze změny. Je vhodné, aby krajské úřady nezaměstnávaly jiné odborníky než ty stávající, vzhledem k tomu, že program k 31. 12. 2016 skončí.

Předpokládá se tak, že tito odborníci (do doby změny financování regionálního školství) budou ve školách v dalším období od roku 2017 hrazeni zejména z prostředků ESF (Šablony) nebo jejich činnost bude hrazena jako podpůrné opatření s NFN.

Při rozhodování o doporučení podpůrných opatření je vždy třeba přistupovat k rozhodnutí s vědomím hospodárnosti a efektivity podpory pro žáka (dítě, studenta).